

Laba diena,

„Lituanistų miestelio“ lankytojai - mokytojai lituanistai, taip pat jų bendraminčiai, reaguodami į Jūsų pasisakymą konferencijoje Anykščiuose bei raginimą jungtis, nusprendė išsakyti savo poziciją ir įžvalgas viešame laiške.

Iš tikrųjų mes, mokytojai, niekada nesistengėme nuo ko nors atsiriboti ar ką nors išskirti - kaip tik palaikėme bendradarbiavimo ir savitarpio supratimo idėją. Deja, matyt, kažkas mus, lituanistus, išskaidė. Visada siekėme bendradarbiavimo - teikėme pasiūlymus atnaujintoms ir 2013 m. brandos egzamino programoms, tačiau mūsų pasiūlymai buvo arba ignoruojami, arba pasitenkinta „valdišku“ atsakymu, dažniausiai parengtu tik tam, kad būtų formaliai atsakyta į mūsų klausimus. Į tuos klausimus dar ir dabar neturime atsakymo, nors mokslo metai įsibėgėjo ir jau dirbame pagal atnaujintas lietuvių kalbos ir literatūros programas bei mokinius ruošiamo iki šiol dar mums patiems neaiškiam 2013 m. lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminui.

2011 m. spalio mėnesį Klaipėdoje LKLMS organizavo mokslinę- praktinę lituanistų konferenciją, kurioje buvo aptarti patys opiausi šiuo metu lituanistams klausimai. Pritardami konferencijos rezoliucijai, kurios esmė – reikalavimas stabdyti naujojo egzamino įvedimą iki tol, kol mokiniai bent prieš dvejus metus, t.y. pradėdami vidurinio ugdymo programą, žinos apie egzamino reikalavimus, o mokytojai turės iš ko ir žinos, kaip tų naujovių mokytį, mes taip pat akcentuojame, kad bendrojo lavinimo mokyklos ne dėl lituanistų kaltės kol kas negali įgyvendinti nei vidurinio ugdymo, nei 2013 m. brandos egzamino programų, nes neturi tam reikiamų sąlygų ir žinių. Mokyklose nėra vadovėlių ir chrestomatijų. UPC svetainėje po rubrika *Metodinė medžiaga* skelbiamas tik vadovėlių sąrašas ir trumpa apžvalga, iš kurios matyti, kad, norėdamas išdėstyti visą programos medžiagą, mokytojas privalo turėti ne vieną vadovėlių komplektą. Mokyklose tokių galimybių nėra – kai kurie rekomenduojami vadovėliai tokie seni, kad jau nurašyti ir sunaikinti.. Mokslo metų pradžioje pasirodęs *Baltų lankų* atnaujintas vadovėlis 11 klasei (kol kas tik I dalis) ir chrestomatija kainuoja per šimtą litų. Mokinio krepšelyje nėra tiek lėšų visiems vadovėliams, ne tik lietuvių kalbos ir literatūros, todėl mokyklos negali įsigyti šių knygų. Kalbos vadovėlio pagal naująją Vidurinio ugdymo programą apskritai nėra – ar tai normali situacija?! Mokytojui, galbūt vieninteliui turinčiam vadovėlius, surinkti medžiagą iš visų šaltinių ir paruošti ją mokiniams nėra nei finansinių, nei fizinių galimybių – lituanistui užmokama tik už 10 min. pamokai pasiruošti!

Gal tiek laiko ir pakaktų, jei UPC ir ŠMM būtų tesėję savo gausius pažadus lituanistams – sakyta, kad bus pasiūlyta įvairiausių planų, medžiaga sukelta į internetą, vyks daugybė seminarų, bus konsultantai, mokyklos gaus vadovėlius, chrestomatijas ir kitas reikalingas knygas, „Lituanistų avilys“ teiks mokytojams visokeriopą metodinę pagalbą, pamokų aprašai ar net vaizdo medžiaga bus internete – taip, kaip yra visose civilizuotose Europos valstybėse... Deja, realybėje matome visai ką kita - mokytojams iki šiol nepasiūlyta reali metodinė pagalba: UPC specialistai neturi kompetencijos atsakyti į dalykinius ir metodinius klausimus, nepajėgūs spręsti problemų, kurias patys ir prikūrė, todėl pagalba tik imituojama. „Lituanistų avilys“ iki šiol „atnaujinamas“, jame nėra nė vieno žadėto dalykinio skyriaus. UPC tinklalapyje iki šiolei nepateiktas (vieninteliams lituanistams!) ilgalaikis planas, skirtas gimtakalbėms mokykloms (nes neįmanoma sudėti nerealias programos apimtis, kurias didina nenumatytas „kartojimas" - antikos, viduramžių, tautosakos, mitologijos ir pan., į 5 val. per savaitę). Nei UPC, nei programos rengėjai nepasiūlo, kaip senosios literatūros (o gal istorijos?) medžiagą padaryti patrauklią paaugliui – nuo mokytojų atsitverta tylos

ir ignoracijos siena.. Nėra net vertinimo normų, pritaikytų ugdymo procesui, šiuo metu jos dar tik kuriamos, o mokslo metai eina!

Įtampą ir nesusikalbėjimą didina visai neaiški, nekonkreči, net nelogiška 2013 metų egzamino programa. MELUOJAMA, kad lituanistai priešinasi tam tikrų tekstų įvedimui į programą. Iš tikrųjų lituanistai priešinasi pseudomokslinėms teorijoms apie kažkokius naujus pasaulyje negirdėtus rašomų tekstų žanrus, jie priešinasi reikalavimams kitaip nei JK ar JAV suprasti mokslinius terminus *samprotavimas, argumentavimas, aiškinimas, kontekstas, interpretacija* (daugumos šių „terminų“ apskritai nėra Terminų žodyne arba jų prasmė visai kita, nei reikalaujama aiškinti pagal naująsias programas). Lituanistai atsisako paklusti reikalavimams visus rašytojus traukti ant kažkokio vieno suvokimo kurpaliaus. Lituanistai reikalauja, kad tie, kas sukūrė nemokslinę ir net logikai prieštaraujančią programą dabar prisiimtų atsakomybę ir bent jau paaiškintų, ką koks terminas tame chaose reiškia.

Programoje nėra aprašytų gebėjimų, lemsiančių egzamino išlaikymą (pavyzdžiui, rašinio rašymas remiantis NURODYTU autoriumi, beje, tokio gebėjimo apskritai nėra mūsų pedagogikoje) – ir tai ne bendrosios programos susiaurinimas, kaip vėl bandoma meluoti, bet jos išplėtimas! Egzamine palikta viena rašymo užduotis, bet iki šiol nėra abiejų naujųjų „žanrų“ apibrėžimų, atsisakoma pateikti pačių „žanrų“ pavyzdžių, nėra jokios jų mokymo metodikos, jokios medžiagos vadovėliuose. UPC specialistų patikinimai, kad be bandomojo egzamino rašinio pavyzdžių būti negali, tiktų nebent anekdotų skyreliui. Oficialūs UPC paaiškinimai, seminarų medžiaga, NEC atsakymai į „Lituanistų miestelio“ pateiktus klausimus **prieštarauja literatūros pedagogikos tiesoms!** UPC pateiktos rašinių pavyzdžių formuluotės yra netinkamos, savo esme prieštaraujančios iškeltiems VU programų tikslams, jos neskatina savarankiško mąstymo, aktyvios mokinio pozicijos, gebėjimo spręsti problemas, atvirkščiai - jos skatina imituoti mokslumą – kalbėti apie visos literatūros kokią nors temą remiantis vos dviem lietuvių autoriais! Dėl labai neaiškių tikslų buvo atsisakyta naujojo literatūros vadovėlio ir chrestomatijų ekspertavimo, tad šitokios netinkamos rašinių formuluotės pateiktos ir mokinio knygoje. Chrestomatijos, kurios kažkodėl pristatomos kaip galinčios pakeisti vadovėlius, parašytos neturint jokio supratimo apie šiuolaikines metodikas, pateikti klausimai neturi sistemos, atsainiai elgiamasi net su Kalbos komisijos reikalavimais, tad mokytojui tokios knygos - ne pagalbininkas, o tik dar vienas darbo „Pasidaryk pats“ baras (mes paskaičiavome – jeigu mokinys turėtų ir dirbtų iš naujųjų vadovėlių ir chrestomatijų, vienai pamokai pasiruošti jis turėtų išmokti ne mažiau kaip 15 puslapių įvairios medžiagos, neskaičiuojant pačių tekstų – romanų, apysakų, neskaičiuojant rašto darbų ir tekstų atmintinai, o tai tiesiog nerealu). Atskirų Vilniaus mokytojų seminaruose, vykstančiuose po UPC projektų vėliava, laisvai interpretuojami programos reikalavimai, klaidinami mokytojai pateikiant Vidurinio ugdymo programos neatitinkančių rašinių pavyzdžius (pvz., licėjaus bakalaureato klasių). Absoliučiai neaiškus ir kriterinis rašinio vertinimas, nes svarstant programą buvo kalbama tik apie norminį vertinimą. UPC žada šių metų spalio – lapkričio mėnesį išbandyti, o gruodį paskelbti rašinių vertinimo normas. 2012 m. pavasarį planuojamas bandomasis egzaminas, o iki lapkričio 15 d. NEC paskelbs egzamino kriterinio vertinimo normas. Vadinasi, viskas paaiškės iki brandos egzamino likus 6-7 mėnesiams??? O ką veikti iki tol?

Tokioje situacijoje ŠMM ir UPC bando nuo visuomenės slėpti tikrąsias konflikto su lituanistais priežastis, nes puikiai supranta, jog lituanistai visiškai teisūs reikalaudami atidėti naujojo egzamino vykdymą bent iki 2015 m.! Privalu laikytis įstatymų - BE reikalavimai tiek mokytojui, tiek mokiniui **turi būti žinomi prieš dvejus metus**, aukštosios mokyklos pagal tai prieš dvejus metus privalo pateikti stojimo tvarkos taisykles.

Reikia pastebėti, kad problemos kilusios ne tik dėl to, kad ŠMM ir UPC nevykdo savo pažadų - jau svarstant programas lituanistai beveik vienbalsiai teigė, kad taip neprofesionaliai, su dalyko ir logikos klaidomis, paruoštos programos neįgyvendinamos, nes jų tikslai kalba viena, o turinys - kita. Absoliutaus nulio kriterijus brandos egzamine, kai mokinys už visais atžvilgiais puikų rašinį gauna NULĮ, jei nesiremia vienu NURODYTU autoriumi, sugriauna visą egzamino prasmę, anuliuoja visus kitus vertinimo kriterijus ir egzaminą paverčia loterija „Ar skaitei NURODYTĄ autorių?" Tokiam egzaminui neįmanoma pasiruošti, neįmanoma sukurti vertinimo kriterijų, juo labiau - mokymo metodikos. Štai kodėl UPC ir ministerija dabar tyli. Kad toks egzaminas, vainikuojantis visą vidurinio ugdymo procesą (nes tik išlaikius egzaminą jis pabaigiamas), neugdo/netikrina/nematuoja nei savivertės, nei patriotizmo, nei tautinės tapatybės - kertinių, bet visiškai deklaratyvių programos dalykų, - savaime aišku. Tai ką tada jis tikrina? UPC specialistai teigia, kad tikrina, ar mokinys perskaitė visus programinius kūrinius, tačiau juk tokio tikslo programoje niekas neužrašė, vadinasi, tai neteisėta! Ir pataisyti šitų klaidų jau neįmanoma - tiek vidurinio ugdymo, tiek brandos egzaminų programos yra PATVIRTINTOS ministro įsakymu. Štai apie ką nutyli ministerija, kai kaltina lituanistus susipriešinimu ir nenoru dirbti kartu.

O kol kas lituanistų situacija yra unikali... „Tiesiog dirbkite“, - lakoniškai atsakė į lituanistų klausimus viceministras V.Bacys. Skamba kaip pasityčiojimas, ar ne?

Mes nenorime su niekuo kariauti, tačiau kviečiame mokslininkus ir visus neabejingus lituanistikai žmones vienyti kovai prieš pseudomokslinės diktatūros įsigalėjimą, prieš melą ir patyčias iš Mokytojo. „Tiesiog dirbti“ šiuolaikinėje mokykloje neįmanoma. Mes norime ir privalome gerai dirbti!

Svetainės „Lituanistų miestelis“ bendruomenė (daugiau nei 4000 registruotų narių) ir Facebook susikūrusi grupė „Mokytojai“, kuriai priklauso įvairių dalykų mokytojai, literatūrologai bei profsąjungos atstovai (126 nariai)